

DE KWESTIE

Welk effect heeft het later op kinderen die na een schooldag geen ouder thuis treffen? Het is een van de taboes die bespreekbaar moeten worden, vindt Daniëlle Braun.
FOTO 123RF

OPINIE Daniëlle Braun, antropoloog

Incasseren jongeren de klap van onze ratrace?

Er is een akkoord over de hervormingen in de jeugdzorg. De hulpvragen voor jeugdzorg van lichte tot zwaardere vorm, en behoefte aan GGZ voor jong volwassenen, nemen enorm toe. Door deskundigen en opiniemakers en iedereen die er wat van vindt, wordt veel gespeculeerd over de oorzaak van de toenemende psychische klachten van kinderen, jongeren en jong volwassenen. Als oorzaken worden bijvoorbeeld genoemd de prestatiedruk, afgenomen weerbaarheid, toekomstzorgen, drugsgebruik en de eenzaamheid die coronamaatregelen te weeg hebben gebracht. Een dikwijls genoemde mogelijke oorzaak, is dat dit de eerste generatie is, die is 'opgegroeid met de mobiele telefoon en social media in de hand'.

Roze olifant

Wat precies dé grote oorzaak is, blijft speculeren, en vraagt naast de broodnodige zorgzame aandacht en goede jeugdzorg om nader onderzoek. Wat mij opvalt in de zoektocht, is wat er niet wordt benoemd. Een roze olifant in de kamer, die wellicht te onwelgevallig en te sociaal onwenselijk is om te benoemen. Die vast ook niet de grote en enige oorzaak is – dit soort grote pro-

De vraag om mentale hulp neemt toe onder jongeren. Het valt Daniëlle Braun op dat in de zoektocht naar oorzaken thema's onderbelicht blijven. Zoals latere effecten van echtscheidingen, kinderopvang en BSO op kinderen. „We zullen het hierover moeten durven hebben.”

bijscript_con-
tent

FOTO ALDO
ALLESSIE

blemen hebben altijd meerdere oorzaken tegelijk – maar misschien wel te belangrijk om te negeren. Naast de mobiele telefoon en social media als mogelijke oorzaken, is de generatie die nu pubert en jongvolwassen is, ook de generatie waar heel veel echtscheidingen zijn geweest. Een derde van de kinderen en jongeren van nu groeit op in een gescheiden gezin. Waarbij ze dikwijls in twee huizen wonen, omdat bij een moderne scheiding hoort dat de zorgtaken eerlijk worden verdeeld. De kinderen hebben dus twee levens, twee huizen, twee sets vriendjes, twee huisdieren, twee fietsen, twee sporttassen, twee sets huisregels.

Nóg minder populair als mogelijke oorzaak van een sombere, mentaal worstelende generatie is dat dit ook de generatie is die veel naar de kinderopvang en de BSO is gegaan. De eerste ge-

neratie waar 'een ouder thuis' echt niet meer het adagium was. Volop in de ratrace.

Dit thema wordt nauwelijks genoemd als het gaat om het mentaal welbevinden van onze jeugd. Begrijpelijk. Het is een gevoelig onderwerp. De suggestie dat de ratrace, die gezinnen dwong tot vele uren kinderopvang en BSO, wel eens kan hebben geleid tot de jongerenproblemen van nu, kan en zal tot verontwaardiging leiden – zeker nu maatschappelijke thema's als financiële zelfstandigheid van vrouwen en gelijke arbeidskansen actueel zijn. Bovendien kunnen sommige ouders zich helemaal niet ver-

oorloven om thuis bij hun kinderen te zitten – zeker alleenstaande ouders niet. Maar als je grote problemen wilt aanpakken, is het zaak alle mogelijke oorzaken en kenmerken van deze generatie in ogenschouw te nemen, ook als je die minder gezellig vindt. Misschien moeten we hier ook de actuele discussie over minder parttime- en meer fulltime werken aan koppelen.

Moed

We zullen deze onderwerpen in hun samenhang moeten durven beschouwen. En op z'n minst de moed hebben om te constateren dat in de maatschappelijke druk om werk- en gezin te combineren, kinderen het kind van de rekening zijn geworden en veel huwelijken het niet hebben gered in de ratrace. Iets met de pot thee en het koekje na thuiskomst uit school, die misschien toch ergens goed voor was.

Daniëlle
Braun is
antropo-
loog

door
Emile
Kossen

IN HET VIZIER

Posten bij gymzaal

Deze weken mag ik voor de krant dagelijks naar een andere middelbare school in het land, om te kletsen met leerlingen en leraren over de eindexamens. Het is een traditie en de dynamiek is al jaren hetzelfde: een verslaggever en een fotograaf treffen de scholieren net nadat ze klaar zijn met een twee of drie uur durend examen.

Juist dat moment levert vaak leuk materiaal op, of je nou staat te posten bij een gymzaal in IJmuiden, Buitenpost of Nijmegen. De scholieren zijn doorgaans opgelucht, soms teleurgesteld, en praten willen ze bijna allemaal.

Het wordt vooral leuk als ze hun leraar voor het eerst zien. Wat was het moeilijk! Wat was het antwoord op vraag 3b? En soms: waar kan ik een klacht indienen? Als journalist hoef je nog maar een vraagje links of rechts te stellen, voor de rest voert de leerkracht eigenlijk het gesprek.

Wat wel vaker opvalt als je een paar dagen in de klas mag rondlopen: het grote verschil tussen de gesprekken in de klaslokalen en lerarenkamers en de discussies op politiek niveau.

Toen er in de politiek werd gesproken over een landelijk mobieltjesverbod op scholen en ik naar een school in Overijssel trok, was er bij leraren wat verarring over mijn vragen. Ja, ze hadden wel gehoord dat de minister er iets over had gezegd... maar dachten ze in Den Haag nou echt dat scholen de afgelopen tien jaar niet al zelf hadden ingegrepen om het gebruik van smartphones te reguleren?

Gesprekken op scholen anders dan in politiek

Rond de examens speelt iets soortgelijks. Minister Wiersma heeft besloten dat de examenregels weer zo zijn zoals voor de coronapandemie. Het betekent dat een extra herkansing en een mogelijkheid om het slechtste examenvak niet te laten meetellen, dit jaar niet meer bestaan.

De afgelopen maanden probeerde een onderwijslobby herrie te maken in Den Haag: het zou oneerlijk zijn voor leerlingen die deels hun onderwijs genoten tijdens de coronajaren. En is de prestatiedruk niet al erg hoog? De groepen die zich hard maakten voor minder strenge exameneisen: een coalitie van onder meer de VO-raad, dat de belangen behartigt van de schoolbesturen, en het Laks, de actiegroep van leerlingen.

Buiten de gymzalen klinken andere geluiden. Vmbo-leerlingen in Hilversum vertrouwen me toe dat de motivatie van hun klasgenoten omhoog lijkt gegaan, wetende dat ze hun examens goed moeten maken. „Tuurlijk, er zijn altijd leerlingen die niet zoveel doen in de les, maar je merkt echt dat de meesten beter hun best zijn gaan doen de afgelopen tijd”, vertelt een leerlinge die net een examen Duits achter de rug heeft.

In de Jaarbeurs in Utrecht, waar de St. Bonifatius-scholieren hun examens maken, halen de tieners hun schouders erover op. Vlak na het examen wiskunde klinken er nuchtere geluiden van de vwo'ers: „Het is wat het is. Maar als je een onvoldoende haalt voor wiskunde b... is dat dan niet gewoon een teken dat je nog niet klaar bent voor de uni?”